

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

KARKEAKARVAINEN KETTUTERRIERI

Ohjelma on hyväksytty SKT ry:n vuosikokouksessa 24.2.2008.

SKL-FKK:n jalostustieteellinen toimikunta on hyväksynyt ohjelman kokouksessaan 6/11 21.6.2011 kaudeksi 2011–2015.

Sisällysluettelo

1	YHTEENVETO	3
2	RODUN TAUSTA	3
2.1	RODUN KEHITTYMINEN.....	3
2.2	RODUN HISTORIA SUOMESSA.....	5
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	6
4	NYKYTILANNE	7
4.1	POPULAATION KOKO JA RAKENNE	7
4.1.1	<i>Rekisteröintimäärät</i>	7
4.1.2	<i>Populaatorakenne ja rekisteröinnit</i>	8
4.1.3	<i>Käytetyimmät jalostusurokset</i>	9
4.1.4	<i>Käytetyimmät jalostusnartut</i>	11
4.2	LUONNE JA KÄYTTÖOMINAISUUDET	11
4.2.1	<i>Nykyinen käyttötarkoitus</i>	11
4.2.2	<i>Kettuterrierin metsästysominaisuudet</i>	12
4.2.3	<i>Käyttöominaisuuksien nykytilanne</i>	12
4.2.4	<i>Luonne</i>	13
4.3	TERVEYS.....	13
4.3.1	<i>Suomessa esiintyvät viat ja sairaudet</i>	13
4.3.2	<i>Kirjallisuudessa mainitut muut viat ja sairaudet</i>	15
4.4	ULKOMUOTO	16
5	YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	17
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	17
6.1	VISIO	17
6.2	ROTUJÄRJESTÖN TAVOITTEET.....	17
6.2.1	<i>Rotujärjestön toiminta-ajatus:</i>	17
6.3	ROTUJÄRJESTÖN STRATEGIA.....	18
6.4	UHAT JA MAHDOLLISUUDET	18
6.5	VARAUTUMINEN ONGELMIIN	20
6.6	TOIMINTASUUNNITELMA JTO:N TOTEUTTAMISEKSI	20
7	TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	21
8	LÄHTEET	21
9	LIITTEET	21

1 Yhteenveto

Karkeakarvainen kettuterrieri on peräisin Iso-Britanniasta. Ei tarkkaan tiedetä milloin ensimmäiset karkeakarvaiset ovat tulleet Suomeen, mutta niitä on ollut maassamme jo ennen järjestäytyneen kenneltoiminnan alkua 1800-luvulla. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on pienriistan metsästys, lähinnä luolametsästys, mutta nykyään rotua käytetään monipuolisuutensa takia myös monissa muissa harrastusmuodoissa. Rodun suosio on laskenut 1950–1970-lukujen huipputuotuksista ja nykyään vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat hieman alle 200 koiran. Populaation rakenne on säilynyt riittävän laajana rekisteröintimäärien laskusta huolimatta ja yksittäisten urosten jalostuskäyttö on maltillista. Luolametsästyksen suosio on viime vuosina laskenut ja aikaisemmin lähes ainoana luolakoivarotuna olleen karkeakarvaisen kettuterrierin rinnalle on tullut muita samantyyppisiä rotuja, jotka ovat kasvattaneet suosiotaan karkeakarvaisen kustannuksella. Rodun ulkomuodollinen taso on Suomessa kirjava, mutta parhaat koirat ovat kansainvälistä huipputasoa. Karkeakarvaista kettuterrieriä pidetään yleisesti terveenä rotuna, mutta virallisia terveystutkimuksia on tehty hyvin vähän, eikä siten rodun terveystilanteesta ole juuriakaan tutkimukseen perustuvaa tietoa.

Karkeakarvaisen kettuterrierin jalostuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on kartoittaa rodun jalostuksellinen tilanne Suomessa, asettaa jalostukselliset tavoitteet sekä etsiä keinoja näihin tavoitteiden saavuttamiseksi. Käytännön tavoitteita ovat käyttöominaisuuksien säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla ja ulkomuodon yhtenäistäminen. Rodun terveystilanteen tarkempi kartoittaminen sekä rodun suosion lisääminen ovat myös tavoitteita, jotta rodun rekisteröintimäärät eivät laskisi ja kanta säilyisi elinvoimaisena.

Tämä jalostusentavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliiton ja sen jalostustieteellisen toimikunnan ohjeen mukaisesti. Ohjelma on käsitelty ja hyväksytty Suomen Kettuterrierit ry:n vuosikokouksessa 24.2.2008. JTT on hyväksynyt ohjelman kokouksessaan 6/11 21.6.2011 kaudeksi 2011 – 2015.

2 Rodun tausta

2.1 Rodun kehittyminen

Kuten muutkin terrierirodut, kettuterrieri on peräisin Englannista. Ketunmetsästys ratsain ajuen kanssa on aina ollut lähinnä yläluokan huvia, todellakin huvia pikemminkin kuin välttämättömyys. Turkissomisteet olivat tosin muodikas lisä herrasmiehen vaatetuksessa 1200- ja 1300-luvulla. Kuitenkin vasta 1300-luvun puolivälissä löytyy luotettavia viittauksia siihen, että ketunmetsästyksessä olisi alettu käyttää maan alle tunkeutuvia pieniä koiria. Gace de la Vigne'n 1359 julkaistussa teoksessa Poeme sur la Chasse mainitaan "chiens terriers", mutta sen jälkeen ei säilyneitä mainintoja ole. Varhaisimmat merkinnät kettuterrierimäisistä koirista löytyvät Juliana Barnerin 1400-luvulla kirjoittamasta kirjasta, jossa hän kuvaa "teroures"-nimisiä pieniä metsästyskoiria. Näitä oli kahta lajia, sileä- ja karkeakarvaisia. Vanhat asiakirjat kertovat näillä metsästetyin paljon jo 1500-luvulla. Vanhin tunnettu kuva terriereistä on peräisin 1700-luvulta. Se esittää valkoista sileäkarvaista koiraa, jolla on nykyisiin koiriin verrattuna pitkä selkä ja huomattavan leveä pää.

Vaikka aateliset pitivätkin huolen siitä, että heidän oma terrierityyppinsä säilyi mahdollisimman puhtaana, pääpaino koirien kasvatuksessa oli metsästysominaisuuksissa. Terrierit jakaantuivat kuitenkin jo varhain kolmeen päätyyppiin, valkoisiin ”Old English” -terriereihin, mustaruskeisiin ”black and tan” -terriereihin sekä karkeakarvaisiin, suurikokoisiin Walesin seudulta kotoisin oleviin terriereihin. Pieniä terrierejä käytettiin etupäässä luolametsästyksessä sekä rotanpyydystyskilpailuissa. Pienten terriereiden tyyppi kehittyi vähitellen sekä ulkomuodoltaan että kyvyiltään muita paremmaksi ajamaan kettu ulos luolasta. Rotu saikin tästä metsästyksestä nimensä ja kettuterrieri saavutti ainutlaatuisen suosion ja levinneisyyden. Neljän valkeita ja kirjavia terrierejä jalostaneen kennelin, Groven, Oakleyn, Quornin ja Beloivirin, voidaan sanoa laskeneen perustan nykyaikaiselle kettuterrierin jalostukselle. Pastori John ”Jack” Russell (1795–1884) oli yksi merkittävimmistä kasvattajista, jonka päämäärät olivat nimenomaan metsästysominaisuuksissa. Vaikka nykyisin tunnustetaankin kaksi hänen nimeään kantavaa erillistä rotua, Russell kasvatti kettuterriereitä, ja kun mennään sukutauluissa tarpeeksi kauas, kettuterrierien taustasta tulee vastaan Russellin koiria.

Kettuterrierin oli tarkoituksenmukaista olla valkovoittoinen, jolloin se erottuu helpommin riis-taeläimistä. Sen tuli kooltaan olla niin pieni, että se pystyi seuraamaan kettua koloihin, mutta kuitenkin niin suuri, että se pystyi seuraamaan ratsastajia. Kovin pieniä tai matalajalkaisia koiria ei siis pidetty tässä suhteessa ihanteellisina.

Aluksi rodun karvanlaatujen välinen ero ei ollut niin selvä kuin nykyisin. Samassa pentueessa saattoi syntyä niin sileä- kuin karkeakarvaisiakin pentuja ja niitä voitiin käyttää jalostukseen turkinlaatua huomioimatta. Vasta 1920-luvulla rotukirja suljettiin, jonka jälkeen kumpaakin karvanlaatumuunnosta on jalostettu itsenäisinä rotuina. Aluksi sileäkarvaiset olivat suosittuja. Jo ensimmäisessä Englannissa vuonna 1859 pidetyssä koiranäyttelyssä tiedetään esitetyn joitakin kettuterriereitä. Virallisesti rotuna kettuterrieri tunnustettiin kymmenen vuotta myöhemmin vuonna 1869. Vuonna 1876 perustettiin The Fox Terrier Club ja samana vuonna hyväksyttiin ensimmäinen rotumääritelmä. Vuonna 1886 Charles Cruftin järjestämässä näyttelyssä Westminsterin Aquariumissa esitettiin 125 sileäkarvaista ja 50 karkeakarvaista. Vuosisadan vaihteen jälkeen tapahtui käänne karkeakarvaisten eduksi, niiden harrastajajoukko kasvoi valtavasti ja tuli muotiin. Erityisesti rodun jalostamisessa ansioitui Newcastle'n herttuatar, kuningas Yrjö V:n sisar, jonka Notts-kennelin Comedian of Notts'in pojanpoikaa, kuuluisaa Talavera Simonia, pidetään aikansa merkittävimpänä jalostusuroksena, jonka avulla rotuun saatiin vaikiinutettua muun muassa rodulle tyypillinen pitkä ja kapea pää.

Kun näyttelytoiminta pääsi toden teolla vauhtiin 1900-luvulle tultaessa, brittiläiseen tapaan metsästys- ja näyttelykoirakanta alkoi hieman eristyä. Kettuterrieristä tuli varsinainen muotikoira ja jo vuosisadan vaihteessa ja parhaista yksilöistä maksettiin uskomattomia summia. Jo tuolloin kettuterriereitä vietiin myös muihin maihin, lähinnä USA:han, usein erittäin korkeasta hinnasta.

Ennen ensimmäistä maailmansotaa aloittaneista kasvattajista merkittäviä olivat mm. S G Fields, kennel Wyche. Jo tuolloin rodussa tuli tavaksi käyttää ammattihandlereita esittämässä koiria näyttelyissä. Myös trimmaus alkoi yleistyä, minkä mukana karvapeite rupesi kehittymään runsaammaksi. Ja jo tuolloin käytiin keskustelua koirien koosta. Muita merkittäviä kennelaita olivat myös Wildoaks ja Crackley, hieman myöhemmin kuvaan tulivat myös Newmaidley- ja Travella-kennelit, edelleen Roundway, Whitwyre, Weltona, Penda, Zeloy, Wyretex, Cawthorne, Crackwyn ja Gosmore.

2.2 Rodun historia Suomessa

Karkeakarvainen levisi maassamme hitaammin kuin sileäkarvainen. Tähän lienee osittain ollut syynä se, ettei se saanut suosijoikseen yhtä vaikutusvaltaisia ja uhrautuvia henkilöitä kuin sileäkarvainen. Karkeakarvaisia kettuterriereitä Suomessa oli jo 1800-luvun lopussa. Karkeakarvaisen harrastus alkoi saavuttaa vankempaa jalansijaa vuonna 1908, kun maahamme saatiin ulkomailta hyviä siitoskoiria. Tämän alkutaipaleen huomattavimpina kasvattajina voidaan mainita insinööri K. V. Koskimies, faktori Yrjö Halme ja rouva Wera Gunst. Tältä karkeakarvaisen alkutaipaleelta voidaan mainita sangen epätavallinen yksilö, narttu Aimée, joka hyvien luolaominaisuuksiensa lisäksi haukkui erittäin hyvin hirveä.

Vasta ensimmäinen maailmansodan jälkeen vuosina 1922–1924 alkoi karkeakarvaisten suosio nousta eläinlääkäri W. Hackmanin ja herra N. Gyllenbergin aloittaessa karkeakarvaisten kasvatuksen. Vuonna 1929 saatiin maahamme ulkomailta useita hyviä siitoskoiria, joista on ennen kaikkea mainittava Englannista tuotu uros Gold Signet. Uros herätti innostusta rodun harrastajissa harvinaisen kauniilla tyypillään. Gold Signet oli Talavera Simonin pojanpoika, joten kasvattajat saivat toivomansa uuden verilinjan sukutauluihinsa. Harrastus vahvistui ja rotu sai useita uusia kasvattajia. Karkeakarvainen kettuterrieri saavutti maassamme lukumääräisesti joht aseman terrierirotujen tuolloin harvassa joukossa.

1930-luvun jälkeen pääasiassa neljä kenneliä, N. Gyllenbergin Nickens, G. Olinin Aias, A. Hagströmin Diamond, ja E Östermanin Seagers, huolehtivat rodun tulevaisuudesta nostoen karkeakarvaisen laadun korkealle. Toinen maailmansota vaikutti tuhoisasti karkeakarvaisiin, sillä suurin osa parhaasta kannasta hävisi silloin kokonaan. Sodan päätyttyä jalostustoiminta oli joutunut ahtaalle sopivien siitoseläinten puuttuessa. Tilanteeseen saatiin apua, kun herra Walter Shaw palasi sodan jälkeen Suomeen mukanaan englantilainen uros Minstrael Masterpice, jonka avulla jalostusta voitiin jatkaa. Myöhemmin hän tuotti yhdessä poikansa kanssa Englannista toisen uroksen, Epping Explorerin, joka saapui maahamme vuonna 1947 ja saavutti valionarvon vuotta myöhemmin. Maahamme oli saatu parasta mahdollista sukua oleva koira, joka Gallant Fox of Wildoaksin kautta polveutuu Talavera Simonista. Tuona aikana koiranäyttelyisämme toimineet ulkomaiset palkintotuomarit ovat arvioineet Epping Explorerin ulkomuodollisesti hyvin korkealle. Exploreria käytettiin laajasti jalostukseen ja sen avulla saatiin rodun tasoa nostettua.

40- ja 50-lukujen vaihteessa aloitettiin myös luolakoetoiminta. Etenkin Birger Stellberg, Singens-kennel, oli tunnettu kouluttaja ja metsästyskoirien kasvattaja. Beatrice Ahonius, Trappers-kennel, tuotti merkittäväksi siitosuroksiksi muodostuneet Bobadilla Rolling Stone Englannista ja Ruotsista Gårldskäls Gaspar. Hän toi myös Englannista Rhythmic Rocket'in, joka sittemmin vaikutti ennenkaikkea Hilpi Kydön Hilkin-kennelissä, joka olikin sitten yksi pitkäaikaisimmista kasvattajista. Kun Gitta Ringwall, kennel Black Spot, aloitti kasvatustyönsä, uusi luku aukeni karkeakarvaisen kettuterrierin historiassa. Hän tuotti lukuisia koiria sekä Englannista että Pohjoismaista, ja hänen koiransa olivat vuosikymmenien ajan näyttelyiden voitokkaimpia. Hänen merkittävistä koiristaan tulkoon mainituiksi mm. Briar Benedict, Stenus Fox Somersault, Stenus Fox Sympatcia Ballet Girl av Torefjell, Black Story, Crackwyn Corporal, Coat-Hey Johnnie, Faithful of Falstaff, Arley Swell, Arberth Oarsman, Mitre Cara Mia, Caradochouse Span, Caradochouse Apex ja Cefnbryn Celt. Koska rotu oli tavattoman suosittu, sillä oli tietenkin myös useita kasvattajia. Merkittävimmäksi edellä mainittujen lisäksi nousivat mm. Kirsti Lankisen Kirslan-kennel, joka tuotti myös Englannista muutamia merkittäviä koiria, kuten nartun Whitwyre Crescent Moon ja urokset Whitwyre Master Jack, Cademan's Spitfire sekä Zelay Distinction. Muita pitkään vaikuttaneita kasvattajia olivat Kurt Liljeberg, kennel Fox Clary,

Aarre Kuusinen, Rajapirtin kennel, jossa oli Gitta Ringwallin Norjasta tuottama uros Black-Negro, Salme Leiskallio, Karuniemen kennel ja Onni Sunnu, Kaihon kennel.

50- ja 60-luvut, vielä 70-lukukin olivat karkeakarvaisen kettuterrierin suuren suosion aikaa. Maassa ei ollut moniakaan muita pieniä luola- ja seurakojarotuja. Silloiset ajatukset ja tietämys jalostuksesta, koirapsykologiasta ja pentujen luovutusiästä aiheuttivat sen, että rotu sai huonon maineen, jota on myöhemmin ollut vaikea korjata. 70-luvulla mukaan tuli uusia kasvattajia, joista pisimpään, tähän päivään asti ovat toimineet Wolfheart-kennel, Paula Heikkinen-Lehkonen, joka tuotti Norjasta merkittäviksi siitoskoiriksi muodostuneet urokset Marstens Mayor ja myöhemmin Hearty Vision Thistle-of-Peace, sitten tuli merkittävä englantilainen narttu Townville Tandora. Aino Siekkinen, Ansimarin kennel sekä Harry Tast, kennel Bonnie Step, aloittivat toimintansa tuolloin. Iris Viikari, kennel Finndogs, aloitti myös 70-luvulla ja tuotti Englannista menestyksekkäät nartun Sunnybrook Superfine ja uroksen Sunnybrook Spot On. Kennel kuitenkin on jo lopettanut toimintansa.

80-luvulla tuli jälleen uusia kasvattajia, jotka käänsivät katseensa Englannin sijaan Keski-Eurooppaan. Juha Palosaari, Starring-kennel, aloitti Saksasta tuodulla nartulla Cille v d Bismarckquelle. Yhteistyö Saksan suurimman ja kuuluisimman Bismarckquelle-kennelin kanssa on jatkunut, ja sittemmin Palosaari on tehnyt yhteistyötä myös amerikkalaisten ja italialaisten kasvattajien kanssa. Starring-koirat ovat hallinneet näyttelykehiä viime vuosikymmeninä. Päivi Avotie, kennel Gainsay, toi myös Saksasta nartun Quita v d Bismarckquelle sekä Englantiin siirtyneestä Louline-kennelistä uroksen Louline Hallmark. Ennen kaikkea metsästysominaisuuksiin päämääränsä asettanut Jorma Suurosen Killerin kennel aloitti myös 70- ja 80-lukujen vaihteessa ja on toiminut tähän päivään asti.

80- ja 90-lukujen vaihteessa kuvaan astuivat Toivosen veljekset, joista etenkin Veli-Pekka Toivosen kennel Qway's Friend on tehnyt päämäärätietoista jalostusta. Samoin Airi Vilppulan Topgun-kennel, joka on tuonut Englannista lähinnä Corriecote-kennelistä useita hyviä koiria ja myös hollantilaisen uroksen Mister Mercury of Alanda's Home. Samoihin aikoihin alkoi toimintansa myös Erik Dahlströmin Guest Star-kennel, joka lähti rohkeasti hakemaan uusia linjoja astuttamalla narttujaan Saksassa Vorsterfeld-uroksilla. Jorma Mäkisen Wildwood-kennel on toiminut pienessä mittakaavassa, mutta etenkin kennelin uros Querelle on jättänyt vahvan jälkensä metsästyskoirien sukutauluihin, vaikka olikin itse englantilaisten näyttelykoirien jälkeläinen, em. Townville Tandoran poika.

Tällä hetkellä rodun piirissä näyttää toimivan useita uusia, innokkaita kasvattajia. Kuitenkin yhä jakautuminen ns. näyttely- ja käyttölinjoihin on tosiasia, vaikka siihen ei ole mitään järkevää perustetta. Monet englantilaisten näyttelykoirien jälkeläiset ovat osoittautuneet käyttökelpoisiksi metsästyskoiriksi, jos vain ovat saaneet tilaisuuden ominaisuuksiensa esilletuomiseen.

3 Järjestöorganisaatio ja sen historia

Suomen Kettuterrierit ry perustettiin 11.1.1975. Perustuskirjan allekirjoittivat Marja Ulmanen ja Birger Stellberg. Ensimmäisen johtokunnan puheenjohtajana toimi Raimo Lietsala, varapuheenjohtajana Kari Johansson sekä sihteerinä ja rahastonhoitajana Jyrki Korpi. Muina jäseninä olivat Birger Stellberg, Erkki Tuominen, Paavo Peltola, Armas Vainionpää, Ritva-Liisa Torni ja Marja Ulmanen. Vuoden alussa jäsenmäärä oli 57, liikevaihto oli 500 mk. Samana vuonna ilmestyi myös ensimmäinen Kettuterrieri-lehti.

Vuonna 1976 yhdistykseen liittyi ensimmäinen jäsenyhdistys, Oulun Seudun Terrieriyhdistys. Samana vuonna oli ensimmäinen luolakoirien koulutusleiri Haukkulaaksossa, josta tuli joka-vuotinen perinne. Vuosittainen kesäleiri onkin edelleen yhdistyksen tärkein neuvonta- ja koulutustilaisuus sekä yksi tärkeimmistä talous- ja toimintakohteista. Leireillä on ollut myös ulkomaisia osanottajia.

Vuonna 1977 Suomen kettuterrieriyhdistys liittyi Suomen Terrieriklubiin sekä Uudenmaan Kennelpiiriin ja samalla myös Suomen Kennelliiton jäseneksi. Kunniajäseneksi kutsuttiin Gitta Ringwall, Heikki Suomus ja Hilpi Kytö, jotka olivat erityisen ansioituneita kettuterrierien kasvatuksessa.

Vuonna 1978 yhdistys sai oman viirin ja tunnuksen. Useita toimikuntia, mm. jalostus-, huvi- ja koetoimikunnat perustettiin. Vuoden Kettuterrieri -kilpailu perustettiin ja lehti sai uuden paino-asun. Jäseniä oli 123 ja leirille osallistui yli sata osallistujaa. Yhdistyksen säännöt uusittiin ja siitä tuli rotua harrastava yhdistys, jonka kotipaikaksi Kouvola.

1980-luvun alussa yhdistys eli nousun kautta, jäsenmäärä oli yli 400 ja toimintaa hajautettiin ympäri Suomea. Kettuterrieri-lehti sai oman toimituskunnan. Lehti ilmestyi neljä kertaa vuodessa ja alettiin julkaista myös jalostusnumeroa. 1980-luvun puolivälissä toimintasuunnitelmassa julkaistiin pyrkimys päästä rotujärjestöksi. Yhdistys kuului tuolloin jäsenenä Suomen Terrieriklubiin, joka rotujärjestönä edusti yhdistystä Suomen Kennelliiton organisaatiossa. Suomen Kennelliiton valtuusto hyväksyi yhdistyksen rotujärjestöanomuksen ja Suomen Kettuterrierit ry sai rotujärjestöoikeudet vuoden 1989 alusta lähtien.

31.12.2010 yhdistyksen jäsenmäärä oli 795, näistä varsinaisia jäseniä oli 612, perhejäseniä 32, nuorisojäseniä 29, kunniajäseniä on 4, ainaisjäseniä 39, pentuejäseniä 41 ja tuomarijäseniä 38. Toiminta kattaa koko maan. Yhdistyksen hallitus koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta, sihteeristä, rahastonhoitajasta, jäsensihteeristä sekä viidestä muusta jäsenestä.

Jalostuksesta, mm. jalostusneuvonnasta ja pentuvälityksestä, vastaa ensisijaisesti yhdistyksen hallituksen nimittämä jalostustoimikunta. Jalostustoimikuntaan kuuluu puheenjohtajan lisäksi noin 4 jäsentä. Jalostuksen tavoiteohjelman määräysten mukaisista toimenpiteistä päättää yhdistyksen hallitus.

4 Nykytilanne

4.1 Populaation koko ja rakenne

4.1.1 Rekisteröintimäärät

Vuoden 2010 lopussa karkeakarvaisia kettuterriereitä oli Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä yhteensä 10 372; näistä vanhimmat olivat syntyneet 1950-luvulla.

Vuosittaiset pentuemäärät ovat vaihdelleet huomattavasti. Huippuaikaa oli 1950-luvulta 1970-luvulle, jolloin vuosittaiset rekisteröintimäärät ylittivät useina vuosina 300 koiran määrän. 1990-luvun puolivälissä rekisteröintimäärät laskivat jyrkästi. Vuonna 2009 rekisteröitiin 118 pentua, mikä on alin määrä vuosikymmeniin. Määrän laskua selittää muun muassa se, että rotu on viime vuosina menettänyt harrastajia muille samantyyppisille terrieriroduille. Tuontien määrät ovat olleet suhteellisen pieniä.

Rotuna karkeakarvainen kettuterrieri on maailmanlaajuisesti levinnyt ja Suomeen on tuotu koiria useista eri maista eri puolilta maailmaa. Rotu ei enää kuulu missään päin maailmaa yleisimpiin rotuihin.

	2007	2008	2009	2010
Suomi	161	118	134	159
Ruotsi	90	89	75	78
Tanska	105	90	85	117
Norja	16	15	17	8

4.1.2 Populaatorakenne ja rekisteröinnit

Vuosiylhteenveto	2010	2009	2008	2007	2006
Pennut (kotimaiset)	161	118	134	174	159
Tuonnit	5	6	4	4	3
Rekisteröinnit yht.	166	124	138	178	162
Pentueet	39	32	38	47	40
Pentuekoko	4,1	3,7	3,5	3,7	4
Kasvattajat	32	28	33	36	32
Urokset					
Kaikki	28	27	30	31	30
Kotimaiset	21	21	22	24	25
Tuonnit	5	4	4	5	3
Ulkomaiset	2	2	4	2	2
Keskimäär. jalostuskäytön ikä	3 v 7 kk	3 v 9 kk	4 v	4 v 1 kk	4 v 11 kk
Nartut					
Kaikki	39	32	37	47	40
Kotimaiset	37	31	35	44	37
Tuonnit	2	1	2	3	3
Keskimäär. jalostuskäytön ikä	4 v 1 kk	3 v 8 kk	4 v 1 kk	4 v	4 v
Isoisät	45	45	51	58	53
Isoäidit	55	46	53	63	56
Tehollinen populaatio, N_e	65	59	66	75	69
Sukusiitosprosentti	2,36 %	2,05 %	4,13 %	2,50 %	3,03 %

Populaation rakennetta kuvaavat yllä olevassa taulukossa sukusiitosprosentti ja tehollinen populaatiokoko. Tehollinen populaatiokoko arvioitiin kaavalla $N_e = 4N_m * N_f / (N_m + N_f)$. Tällä Suomen Kennelliiton jalostustietokannan kaavalla laskettu luku antaa hyvin suuren yliarvion todelliseen nähden. Kaavassa N_m ja N_f ovat vanhempina käytettävien urosten ja naaraiden lukumäärät. Tehollisen populaatiokoon tulisi ihanteellisesti olla 100–200 yksilön välillä ja alle 50 yksilön populaatiokoko merkitsee uhanalaista populaatiota. Karkeakarvaisten kettuterrierien tehollinen populaatiokoko on kasvanut hieman ja sukusiitosprosentti laskenut prosenttiyksiköllä tarkastelujaksolla.

Populaatorakenteen mahdollisen laajana säilymisen kannalta on tärkeää käyttää jalostukseen mahdollisimman monia eri sukuisia koiria. Koirien siitoskäytön pitäisi olla tasaista, eli yksittäisten urosten jälkeläismäärien pitäisi pysyä kohtuullisina.

4.1.3 Käytetyimmät jalostusurokset

Urosten jalostuskäyttöä on tarkasteltu 2, 4 ja 10 vuoden ajanjaksolla 20 käytetyimmän uroksen kohdalla. Uroksen jalostuskäyttöä pidetään liiallisena, mikäli sen pentujen osuus ylittää 5 % neljän vuoden aikana syntyneistä pennuista, tai 10 % kahden vuoden aikana syntyneistä pennuista. Rodussa suosituimpienkin urosten käyttö on varsin maltillista.

	Tilastointiaikana 2001–2010 Uros	Pentueita	Pentuja	%- osuus	Kumulat. %	Yhteensä Pentueita	Pentuja
1	WILDWOOD OLMO'S MEMORY s.2003	10	50	3,37 %	3 %	10	50
2	ZVELL LEMART s. 2002	10	44	2,96 %	6 %	10	44
3	QWAY'S FRIEND QUARK s.2001	8	32	2,15 %	8 %	8	32
4	PAT s. 1997	8	32	2,15 %	11 %	8	32
5	MIXFOX OLMO s. 2000	8	28	1,89 %	13 %	8	28
6	KATAJAKORVEN JUSTUS s.1999	8	28	1,89 %	14 %	8	28
7	TERITAIPALEEN MAURI s. 2000	7	26	1,75 %	16 %	7	26
8	ANSIMARIN SEON NAPAKYMPPI s.1995	6	23	1,55 %	18 %	9	35
9	MALHAM'S SALVESTRO s. 2003	6	23	1,55 %	19 %	6	23
10	AJOPYSTER LAKU s. 2000	7	23	1,55 %	21 %	7	23
11	STARRING QUINN s. 2002	4	22	1,48 %	22 %	4	22
12	TOPGUN EDISON s. 2002	7	21	1,41 %	24 %	7	21
13	GUEST STAR KROISOS s. 2002	4	20	1,35 %	25 %	4	20
14	QUATTROMORI ELMORO s. 2004	5	20	1,35 %	26 %	5	20
15	NIKI s. 2006	4	20	1,35 %	28 %	4	20
16	KITINEVAN VELMU s. 2004	3	20	1,35 %	29 %	3	20
17	TERITAIPALEEN VEETI s. 2003	5	19	1,28 %	30 %	5	19
18	STARRING BING s. 2006	5	19	1,28 %	32 %	5	19
19	WINTERFOX'S NOT FOR SALE s. 1997	6	18	1,21 %	33 %	12	42
20	TERITAIPALEEN REETU s.2002	4	17	1,14 %	34 %	4	17

	Tilastointiaikana 2007–2010 Uros	Pentueita	Pentuja	%- osuus	Kumulat. %	Yhteensä Pentueita	Pentuja
1	WILDWOOD OLMO'S MEMORY s. 2003	4	25	4,27 %	4 %	10	50
2	AJOPYSTER LAKU s. 2000	6	22	3,75 %	8 %	7	23
3	MALHAM'S SALVESTRO s. 2003	5	20	3,41 %	11 %	6	23
4	NIKI s. 2006	4	20	3,41 %	15 %	4	20
5	KITINEVAN VELMU s. 2004	3	20	3,41 %	18 %	3	20
6	STARRING BING s. 2006	5	19	3,24 %	22 %	5	19
7	TRAVELLA SILVER DOLLAR s. 2008	5	17	2,90 %	24 %	5	17
8	ASH GROVE GRANDWAZOO s. 2007	4	16	2,73 %	27 %	4	16
9	QWAY'S FRIEND ARROZ s. 2004	4	15	2,56 %	30 %	4	15
10	TERITAIPALEEN IPI s. 2006	2	15	2,56 %	32 %	2	15
11	WINTERFOX'S MOONLIGHT s. 2005	6	14	2,39 %	35 %	6	14
12	HUNTTERIN SIMO s. 2007	4	14	2,39 %	37 %	4	14
13	TAREK s. 2005	3	14	2,39 %	39 %	3	14
14	ZVELL LEMART s. 2002	3	13	2,22 %	42 %	10	44
15	ANSIMARIN ARAGON s. 2004	2	13	2,22 %	44 %	2	13
16	TERITAIPALEEN REETU s. 2002	3	12	2,05 %	46 %	4	17
17	STROZZAVOLPE BLACKJACK s. 2008	2	12	2,05 %	48 %	2	12
18	KATAJAKORVEN JUSTUS s. 1999	3	11	1,88 %	50 %	8	28
19	TEAM SPIRIT WARHORSE s. 1999	2	11	1,88 %	52 %	3	15
20	CRISPY LEGACY s. 2007	3	11	1,88 %	54 %	3	11

	Tilastointiaikana 2009–2010 Uros	Pentueita	Pentuja	%- osuus	Kumulat. %	Yhteensä Pentueita	Pentuja
1	NIKI s. 2006	4	20	7,09 %	7 %	4	20
2	TRAVELLA SILVER DOLLAR s. 2008	5	17	6,03 %	13 %	5	17
3	HUNTTERIN SIMO s. 2007	4	14	4,96 %	18 %	4	14
4	STARRING BING s. 2006	3	12	4,26 %	22 %	5	19
5	STROZZAVOLPE BLACKJACK s. 2008	2	12	4,26 %	27 %	2	12
6	QWAY'S FRIEND ARROZ s. 2004	3	11	3,90 %	30 %	4	15
7	CRISPY LEGACY s. 2007	3	11	3,90 %	34 %	3	11
8	TAREK s. 2005	2	10	3,55 %	38 %	3	14
9	QWAY'S FRIEND HOMARD s. 2008	3	10	3,55 %	41 %	3	10
10	FOXBONE ALEX s. 2006	2	9	3,19 %	45 %	2	9
11	DIEGO s. 2008	2	9	3,19 %	48 %	2	9
12	TERITAIPALEEN IPI s. 2006	1	8	2,84 %	51 %	2	15
13	STARRING ARCH s. 2006	1	8	2,84 %	54 %	1	8
14	ASHGROVE HONEYCUTT s. 2007	2	8	2,84 %	56 %	2	8
15	KITINEVAN VELMU s. 2004	1	7	2,48 %	59 %	3	20
16	ASH GROVE GRANDWAZOO s. 2007	2	7	2,48 %	61 %	4	16
17	KILLERIN JÄPÖ s. 2000	1	7	2,48 %	64 %	1	7
18	KETUNURMAN MARA s. 2008	1	7	2,48 %	66 %	1	7
19	TERITAIPALEEN REETU s. 2002	1	6	2,13 %	68 %	4	17
20	EETUNPERÄN ÄRRI s. 2005	2	6	2,13 %	71 %	3	8

4.1.4 Käytetyimmät jalostusnartut

Tilastointiaikana 2001–2010			
Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus
1 STARRING LIZ s. 2001	4	22	1,48 %
2 IITA s. 2004	4	21	1,41 %
3 METTÄLUHDAN SANNI s. 2005	3	20	1,35 %
4 QWAY'S FRIEND USZKA s. 2002	3	19	1,28 %
5 ANSIMARIN MUUSA s. 2000	4	18	1,21 %
6 QWAY'S FRIEND WHITE VINE s. 2003	4	18	1,21 %
7 AKIINA'S FOX FABLE s. 2002	5	17	1,14 %
8 KELOKETUN STARA s. 2001	3	17	1,14 %
9 REKUN BINJA s. 2000	6	17	1,14 %
10 KAUKOMAAN JUULIA s. 2001	3	16	1,08 %
11 HIT THEROAD QUERCIA s. 2003	3	16	1,08 %
12 ELMA s. 1996	4	15	1,01 %
13 ALI-VEHMAAN VIIMA s. 2005	2	15	1,01 %
14 KIKKA s. 2004	3	15	1,01 %
15 STARRING ODESSA 2002	3	15	1,01 %
16 WOLFHEART BLOODY MARY s. 1196	3	14	0,94 %
17 RAIVARIN NELLY s. 2000	3	14	0,94 %
18 LOLAX NELLI s. 2002	3	14	0,94 %
19 PIPSA s. 2002	3	14	0,94 %
20 ALI-VEHMAAN ILTATÄHTI s. 1998	4	14	0,94 %

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Nykyinen käyttötarkoitus

Kettuterrieri on kehitetty metsästyskoiraksi, lähinnä ketun ja muiden pienpetojen luolametsästytykseen. Kettuterrieri soveltuu kuitenkin myös haavoittuneiden hirvieläinten jäljestämiseen, noutavaksi koiraksi linnustukseen sekä riistaa esille ajavaksi koiraksi. Aktiivisen metsästyskäytön lisäksi kettuterrieri sopii harrastuskoiraksi monenlaisiin koemuotoihin. Eniten ”lähtöjä” kettuterriereillä on varmasti luolakoirien taipumuskokeissa (LUT), mutta niitä osallistuu myös tottelevaisuuskokeisiin (TOKO), agilityyn, metsästyskoirien jäljestyskokeisiin (MEJÄ), pelastuskoirakokeisiin, vesiriistakokeisiin (VERI) ja luolakoirien metsästyskokeisiin (LUME). Suuri osa kettuterriereistä on kuitenkin nykyään seurakoirina.

Koekäynnit ja tulosjakaumat 2010–2001										
	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
LUT -koekäynnit	51	62	56	30	23	48	37	37	58	30
LUT -kokeissa käyneitä	28	25	24	14	13	23	20	17	19	17
LUTA	5	6	10	4	3	7	6	7	7	-
LUTB	23	20	22	15	9	18	14	15	22	10
LUTC	13	18	10	3	7	6	7	9	18	8
LUTD	2	5	5	1	1	3	2	1	6	3
LUTE										
LUT0	-	6	4	2	1	3	2	-	1	1
LUT-	8	7	5	5	2	11	6	5	4	8
LUME -koekäynnit	16	16	20	9	13	8	6	6	4	1
LUME -kokeissa käyneitä	14	14	14	6	11	6	4	5	4	1
LUME1	8	13	15	8	9	5	6	2	1	-
LUME0	4	1	2	-	2	3	-	3	3	1
LUME-	4	2	3	1	2	-	-	1	-	-

4.2.2 Kettuterrierin metsästysominaisuudet

Metsästäjien siirtyessä yhä enemmissä määrin kaupunkien asukkaiksi se on myös muuttanut vaatimuksia metsästyskoiran suhteen. Jos metsästäjä ei voi pitää kuin yhtä koira, sen pitäisi erittäin monipuolinen, jotta siitä olisi mahdollisimman paljon hyötyä erilaisissa metsästystilanteissa.

Kettuterrieri on alun perin jalostettu luolametsästyksen. Sen hyvä kaikkiin riistaeläimiin kohdistuva metsästysvietti on kuitenkin laajentanut sen metsästyskäyttöä monipuolisemmaksi. Luolametsästyksen lisäksi sitä käytetään menestyksekkäästi pienpetojen pysäyttämiseen maan päällä ja lintujen noutajana vedestä ja maalta. Kettuterrieri saattaa myös ajaa riistaa enemmän tai vähemmän haukkuen. Tyypiltään se on yleensä niin sanottu esille ajava koira, eli riistan seuraamismatka on lyhyt. Jotkut yksilöt seisontahaukkuvat esim. hirveä.

Kettuterrieri, jolla on hyvät luolametsästysominaisuudet, on terävä ja rohkea painostaja, joka pyrkii riistan lähituntumaan ja tarvittaessa pysäyttää sen. Työskentelytyylissä on yksilöllisiä eroja. Yleensä kovaluontoinenkin kettuterrieri pystyy arvioimaan vastustajansa tason ja työskentelemään sen mukaisesti itseään vakavasti vahingoittamatta. Kettuterrierin kestävyys on hyvä ja kokenut koira pystyy työskentelemään tuntikausia. Kettuterrierin haukku on kuuluva ja riittävän tiheä ja sen pitäisi haukkua vain riistan lähituntumassa. Kettuterrieri on yleensä innokas hakemaan riistaa luolassa ja sen löytökyky on erinomainen.

4.2.3 Käyttöominaisuuksien nykytilanne

Karkeakarvaisen kettuterrierin rekisteröintimäärien vähentyminen 1970-luvun lopulta lähtien kertoo sen vahvan aseman heikentymisestä perinteisenä luolakoirona. Osaltaan suosion laskuun ovat vaikuttaneet suosiota saavuttaneet samantyyppiset mutta turkiltaan helppohoitoisemmat luolakoironat. Karkeakarvaisen työläs turkinhoito on ollut varmasti yksi huomioon otettava kielteinen ominaisuus koira hankkivalle metsästäjälle.

Nykyään on karkea- ja sileäkarvaisen kettuterrierin suosio luolakoirona käytännön metsästyksessä karvanlaatuun katsomatta varmasti aika yhtäläinen. Kummallakin rodulla on pitkälti

amat ongelmat käyttöominaisuuksien suhteen, mm. populaation metsästysominaisuuksien epätasaisuus sekä täysi tietämättömyys suuren osan käyttöominaisuuksista. Liian suuri koko on ongelma monelle, varsinkin uroksille. Tästä huolimatta voidaan todeta, että kettuterrierirotujen paras aines on kaikesta huolimatta luolakoirien huippua verrattaessa mihin tahansa muuhun rotuun.

4.2.4 Luonne

Rotumääritelmän mukaan karkeakarvainen kettuterrieri on luonteeltaan valpas, nopealiikkeinen, terävälmeinen ja aina valmis vastaamaan ärsykkeeseen. Lisäksi se on ystävällinen, avoin ja peloton. Tätä tukevat näyttelyarvosteluissa esiintyvät ulkomuototuomarien luonnearviot.

Karkeakarvaisten kettuterrierien luonteeseen liittyy myös ongelmia. Huono stressinsietokyky ja ääniyliherkkyys eivät ole mitenkään harvinaisia kasvattajien kokemusten mukaan. Jonkin verran ilmenee myös ylivilkkautta ja sosiaalisuuden puutetta. Kettuterrierin pitää olla valpas ja nopeasti reagoiva, mutta se ei saa olla hermostunut. Tämä on vaikea luonteenpiirteiden yhdistelmä, joka onnistuessaan tuottaa loistavan harrastuskoiran, mutta epäonnistuessaan tuottaa koiran, jolla saattaa olla sopeutumisvaikeuksia nyky-yhteiskunnassa. Ongelmien ilmeneminen kertoo osaltaan sen, että jalostukseen on käytetty koiria, joiden luonteissa on ei-toivottuja piirteitä.

Yhdistyksellä on ollut aktiivista rescue-toimintaa viimeisten vuosien aikana. Syyt uuden kodin etsintään ovat moninaisia eikä syiden joukosta nouse esille mitään yksittäistä ongelmaa. Lisäksi tapauksista ei voi päätellä onko vika koirassa vai omistajassa. Kettuterrieri ei sovellu jokaiselle ja se vaatii kunnon kasvatuksen, peruskoulutuksen ja kurin, jotta siitä kasvaa miellyttävä koira. Kasvattaja on tällaisissa tapauksissa avainasemassa, jotta uusi pennunomistaja saa realistisen kuvan rodun luonteesta ja koiran tarpeista. Tietoa luonteista kerätään jatkossa internetpohjaisella terveys- ja luonnekyselyllä.

4.3 Terveys

4.3.1 Suomessa esiintyvät viat ja sairaudet

PEVISA- ohjelman mukaisia rotukohtaisia määräyksiä koskien vanhempien terveystutkimustuloksia ei ole. Polvi- ja silmätarkastuksia voidaan kuitenkin pitää suositeltavina erityisesti runsaammin siitokseen käytettäville yksilöille. Yleisesti ottaen kasvattajien kokemuksiin perustuen rotua voidaan pitää terveenä.

2010–2007 tehdyt viralliset tutkimukset							
Vuosi	Silmät		Polvet		Lonkat		Kyynärnivel
	Tutkittuja, kpl	Sairaita, kpl	Tutkittuja, kpl	Sairaita, kpl	Tutkittuja, kpl	Sairaita, kpl	Tutkittuja, kpl
2007	10	6 ^{c)}	16	^{1a) 1 b)}	1		1
2008	7	1 ^{c) 1^{d)}}	10		2		2
2009	7		11	1 ^{b)}	5	1 ^{e)}	4
2010	2	1 ^{c)}	17		4		1

Lyhenne/selitys:

- a) Patellaluksaatio (PL1) 1 aste
- b) Patellaluksaatio (PL2) 2 aste
- c) PPM = Persistoiva pupillamembraani
- d) PRA= Progressiivinen retinan atrofia
- e) C/B, C lonkassa Legg Perthes

Suomen Kennelliiton tilastoja vikojen esiintymisestä ei voida rotutasolla pitää luotettavina, koska tutkittuja koiria on liian vähän. Lisäksi SKL:n tuloksia kaikkien rotujen osalta vääristää se, että virallisia tutkimuksia tehdään usein vain terveiksi oletetuille koirille sekä se, että toivottua huonompia tuloksia ei usein toimiteta Kennelliittoon saakka.

Patellaluksaatio

Patellaluksaatiossa eli polvilumpion sijoiltaan menossa toinen tai molemmat polvilumpiot luksoituvat. Riippuen luksaation asteesta polvilumpio menee pois paikoiltaan joko normaalin liikunnan aikana ja/tai käsin polviniveltä manipuloidessa. Patellaluksaation oletetaan periytyvän resessiivisesti ja polygeenisesti eli väistävästi useamman geenin välityksellä. Suora polvikulmaus altistaa patellaluksaatiolle. Patellaluksaatio voi olla joko toisessa tai molemmissa takajaloissa ja luksaation vakavuus voi olla eriasteinen saman koiran polvissa. Patellaluksaation vakavuutta arvioidaan Putnamin asteikolla 1-4. Ensimmäisen asteen patellaluksaatiossa koiran polvinivel on lähes normaali, eikä aiheuta koiralle mitään haittaa. Vakavammat patellaluksaatiot voivat aiheuttaa koiralle kipua ja liikkumisvaikeuksia ja ne voivat vaatia leikkaushoitoa. Patellaluksaatiosta kärsivä koira voi välttää painon laittamista kyseiselle jalalle, se voi ontua tai jättää askelia väliin.

Legg-Perthes

Legg-Perthes (Calvé-Perthes) on yleensä nuorten koirien (4-12 kk) reisiluun pään nekroosi (kuolioituminen), joka muistuttaa varsinkin oireiltaan suuremmilla roduilla esiintyvää lonkkavikaa, HD:ta. Yleensä Legg-Perthes on toispuoleinen. Kettuterriereillä periytymistapaa ei tunneta. Epämuodostunut reisiluun pää voidaan poistaa leikkauksella, jolloin kivut myös lakkaavat. Leikkaustulokset ovat yleensä erittäin hyvät ja useimmat leikatut koirat pystyvät toivuttuaan leikkauksesta liikkumaan normaalisti.

Atooppien ihottuma

Atopian allergeeneinä eli allergian aiheuttavina aineina voivat olla mm. erilaiset siitepölyt, huonepöly, pölypunkki ja sieni-itiöt. Voimakkaan kutinan vuoksi koira kuitenkin raapii itseään ja aiheuttaa vaurioita iholleen, josta voi seurata sekundäärisesti tulehdus. Atopian allergeeni voidaan testata iho- tai verikokein. Todennäköisesti taipumus ihottumiin on perinnöllistä.

Vuonna 2005 yhdistyksen jalostustoimikunta toimeenpani terveysaiheisen kyselyn. Kysytyt viat oli valittu kirjallisuuden perusteella, ja ne olivat: purentavika, hammaspuutokset, linssiluksaatio, katarakta, glaukooma, toistuvat ihottumat, toistuvat korvatulehdukset, allergia, kuurous, sydänvika, ataksia, epilepsia tai muut kohtaukset, myastenia gravis, patellaluksaatio, Legg-Perthes, olkanivelen luksaatio, ruokatorven ahtauma, ruokatorven laajentuma, struuma, hypotyreoosi sekä avoin kohta muuta.

Kyselyn perusteella yleisimmät ongelmat karkeakarvaisilla näyttäisivät olevan allergiat, ihottumat ja toistuvat korvatulehdukset; näitä vikoja esiintyi 31,62 % kaikista kyselyyn osallistuneista 136 karkeakarvaisesta. Otoskoon pienuuden takia tulokset eivät ole kovin luotettavia,

esimerkiksi terveystarkastuksessa ei raportoitu yhtään ainoata Legg-Perthes-tapausta, vaikka sitä tiedetään esiintyvän rodussa.

Rodussa tiedetään niin Suomessa kuin ulkomaillakin esiintyvän verrattain usein epämuodostuneita pentuja, joita kutsutaan nk. hauenleukapennuiksi. Näille on tyypillistä yläleukaa huomattavasti pitempi alaleuka, pienet silmät, vääntyneet raajat ja voimakkaasti laskeva selkälinja. Kokeneet kasvattajat lopettavat tällaiset pennut välittömästi, joten eläinlääkärit eivät useinkaan näe näitä koiria eivätkä tunne tätä ilmiötä. Hauenleukapennuista ei tiettävästi ole missään päin maailmaa tehty tieteellistä tutkimusta. Kasvattajien kokemuksen perusteella hauenleukapentuja esiintyy kaikissa yleisissä verilinjissa, mutta ei kuitenkaan lainkaan sileäkarvaisessa kettuterrierissä.

Karkeakarvaisissa esiintyvistä iho-ongelmista yleisimpiä ovat atooppinen ihottuma ja talirauhasten liikatuotanto, joka tekee karvapeitteen epämiellyttävän rasvaisen tuntuiseksi. Usein iho-ongelmat voidaan yhdistää huonoon turkinlaatuun ja ongelmia ilmeneekin usein juuri trimmauksen yhteydessä ja sen jälkeen. Karkeakarvaisen turkki vaatii säännöllistä hoitoa ja hoitamattomuus altistaa koiraa erilaisille iho-ongelmille. Lisäksi metsästyksen käytettävillä koirilla on olemassa riski saada kettusyyhytartunta. Ahtaita korvakäytäviä ja toistuvia korvatulehduksia esiintyy myös. Näiden osalta on tärkeää huolehtia korvakäytävässä kasvavien karvojen säännöllisestä poistamisesta, minkä avulla mahdollistetaan parempi ilmanvaihto korvakäytävässä.

Myös joitakin kokonaan tai toispuoleisesti kuuroja karkeakarvaisia tiedetään syntyneen. Kuurodella lienee yhteyttä valkoisen värin runsaaseen esiintymiseen. Kuurous tai alentunut kuulo voidaan luotettavasti todeta vain BAER-testillä.

Tavallisesti kettuterrieriurokset kykenevät astumaan ilman ongelmia, ja nartut synnyttävät luonnollisesti ja hoitavat pentunsa hyvin. Joissakin tapauksissa on jouduttu turvautumaan keisarileikkauksiin. Keskimääräinen pentuekoko on 3-5. Seurataksien rodun tilannetta niin terveyden kuin luonteen osalta rotujärjestö kerää tietoa terveys- ja luonnekyselyn muodossa.

Muiden maiden terveystilanne

Muista maista ei juuri ole saatavilla kettuterriereitä koskevaa tilastotietoa sairauksien osalta. Rotua pidetään maailmanlaajuisesti terveenä, joten tutkimustietoa on saatavilla hyvin niukasti, koska tarvetta laajamittaisiin tutkimuksiin ei ole ollut. Edes rodun emämaan Iso-Britannian kettuterrieriyhdistys The Fox Terrier Club ei kerää lainkaan terveystilastoja.

4.3.2 Kirjallisuudessa mainitut muut viat ja sairaudet

Kirjallisuuden ja perusteella rodussa ei näyttäisi olevan yhtään erittäin yleistä perinnöllistä vikaa tai sairautta. Tätä tukevat myös kasvattajien kokemukset. Sen sijaan vähemmän yleisiä tai harvinaisia, mutta kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna yleisemmin esiintyviä vikoja ja sairauksia on useita.

Seuraavassa on kooste kirjallisuudesta yleisimmin löytyvistä sairauksista:

.Linssiluksaatio

Linssiluksaatio (silmän linssin irtoaminen ripustuksistaan) ei-traumaattisesti on erityisesti terrieriryhmän rotuihin keskittynyt vika, joka tulee useimmiten esiin vasta yli kolmivuotiailla koi-

rilla. Useimmiten molemmat linssit luksoituvat, joskin välissä voi kulua aikaa viikkoja tai kuu-kausia. Hoitamattomana linssiluksaatiosta seuraa yleensä sekundaarinen glaukooma (viherkaihi eli silmänpainetauti). Tämä sairaus on rodussa hyvin harvinainen.

Katarakta

Katarakta eli linssin samentuminen aiheuttaa ainakin osittaisen sokeutumisen. Kettuterriereiden perinnöllinen katarakta on juveniilia, nuorilla ilmenevää, ja tulee siten yleensä esiin viimeistään nelivuotiaana. Kettuterriereillä periytymistapaa ei tunneta. Sairaus on rodulla harvinainen.

Ataksia

Ataksian aiheuttaa pikkuaivojen hypoplasia/degeneraatio (vajaakehitys/surkastuminen) ja/tai selkäytimen demyelinisaatio (myeliinikato). Taustalla on useitakin sairauksia, jotka aiheuttavat samanlaisia oireita. Sileäkarvaisilla kettuterriereillä pikkuaivojen surkastumisesta johtuvan ataksian on kokeellisilla parituksilla osoitettu olevan autosomaalisesti resessiivisesti periytyvä, mutta nykyään tämä sairaus on hyvin harvinainen.

Epilepsia

Perinnöllinen epilepsia alkaa oireilla yleensä 1-3 -vuotiailla. Sairaus vaikuttaa olevan harvinaisen rodussa.

Edellä mainittujen sairauksien/vikojen lisäksi kirjallisuudesta löytyy myös mainintoja seuraavista sairauksista:

Distikaasi/trichiasis (silmaripsien väärinsijoittuminen), keuhkovaltimoläpän stenoosi (ah-
tauma), kilpirauhasviat (struuma ja kilpirauhasen vajaatoiminta), kuurous, myastenia gravis (lihaskuivus), olkanivelen luksaatio, persistoiva (sikiökauden jälkeenkin säilyvä) aortan oi-
kea kaari ja siitä seuraava ruokatorven ahtauma, progressiivinen retinan atrofia eli PRA (etene-
vä verkkokalvon rappeuma) ja von Willebrandin tauti (verenvuototauti).

4.4 Ulkomuoto

FCI on vahvistanut karkeakarvaisen rotumääritelmän 28.11.2003 ja viralliset suomennokset on hyväksytty Suomen Kennelliiton hallituksessa 25.9.2005. Rotumääritelmä on JTO:n liitteenä (liite 1).

Ulkomuotojalostuksessa painopisteenä on rotumääritelmän mukaisen tyyppin säilyttäminen. Tavoitteena ovat näin rotumääritelmän mukaiset mittasuhteet ja tasapainoinen, terve rakenne. Kettuterrieri on kokoonsa nähden voimakas ja ketterä, ei koskaan kömpelö eikä karkea. Mittasuhteiltaan se on neliömäinen, ei korkea- eikä matalaraajainen. Raajat liikkuvat suoraan eteenpäin yhdensuuntaisina ja joustavat takaraajat aikaansaavat hyvän työnnön. Rodulle tyyppillinen pitkä ja kapea pää ja tukea ilme ovat tärkeitä. Kallon ja kuonon tulee olla yhtä pitkät ja niiden ylälinjat yhdensuuntaiset. Leikkaavan purennan pitää olla täydellinen, hampaiden suurikokoiset ja säännölliset ja leukojen voimakkaat. Koko määritellään niin, että koira on tarpeeksi pieni mahtuakseen ketunpesään, mutta tarpeeksi suuri pystyäkseen seuraamaan ratsain liikkuvaa metsästysseuruetta, kuten rodun alkuperämaassa on ollut tapana.

Suomen karkeakarvaisen kettuterrierin kanta on ulkomuodollisesti tällä hetkellä epätasainen. Ulkomuodollisesti parhaat yksilöt ovat aivan kansainvälistä huipputasoa. Ongelmana yleensä ottaen voidaan pitää kasvattajien erilaisia päämääriä. Osa kasvattajista keskittyy pelkästään

metsästysominaisuuksien säilyttämiseen, jolloin ulkomuoto jää toissijaiseksi. Toisaalta taas näyttelyistä kiinnostuneet kasvattajat eivät testauta koiriensa käyttöominaisuuksia. Tämä kahtia jakaantuneisuus selittyy osaltaan sillä, että karkeakarvaisen kettuterrierin näyttelyttäminen edes kohtalaisellakin menestyksellä vaatii turkin kunnostuksen osalta ammattitaitoa ja työtä. On lähes mahdotonta olla koiran kanssa ensin metsästystilanteessa ja sitten seuraavana viikonloppuna näyttelyssä turkki täydellisessä näyttelykunnossa.

Yleisimmät ulkomuotovirheet ovat puutteellinen rotutyyppe, väärät mittasuhteet, eli matala- tai korkearaajaisuus. Samoin liiallinen hentous tai karkeus, pitkärunkoisuus sekä puutteelliset etu- että takaraajojen kulmaukset. Rodussa esiintyy matalaa hännäkiinnitystä ja hännän sekä korvien asentovirheitä. Rodunomaisissa liikkeissä on puutteita johtuen erilaisista rakennevirheistä. Oikea karvanlaatu ei ole pelkästään ulkomuotokysymys, vaan sillä on vaikutusta koiran normaalin elämään ja metsästyskäyttöön.

5 Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on vuodelta 1999. Se keskittyi pääosin rotumääritelmään, ja jalostuksen painopisteenä olikin rotutyypillisen ulkonäön säilyttäminen yhdessä käyttöominaisuuksien kanssa; nämä tavoitteet ovat pääosin täyttyneet. Vaikka kasvattajat painottavat jalostustyössään usein joko näyttely- tai käyttöpuolen ominaisuuksia, ei rodun voida katsoa jakaantuneen kahteen selvään eri linjaan. Terveiden suhteen tavoitteena oli terveiden koirien tuottaminen, mitään rajoitteita jalostuskäytön suhteen ei ole esitetty. Luonteen suhteen pyrittiin yhteiskuntakelpoisuuteen, mikä nykyään pääosin pitääkin paikkansa, joskin muutamat haitalliset luonteenpiirteet ovat nousseet viime vuosina useammin esille. Tällaisia ovat mm. huono stressinsietokyky, hermostuneisuus, ääniyliherkkyys ja aggressiivisuus.

6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio

Karkeakarvaisen kettuterrierin tulee tulevaisuudessakin pystyä toimimaan sen alkuperäisessä käyttötarkoituksessa rohkeana ja peräänantamattomana luolakoirana. Kettuterrierin odotetaan tulevaisuudessa myös kasvattavan suosiotaan harrastuskoirana, sillä rodun soveltuvuus eri lajeihin kuten jäljestykseen, vesiriistaan, agILITYyn ja TOKO:n on todettu hyväksi. Sama koira pystyy toimimaan metsästyksessä kuin myös monissa eri harrastusmuodoissa.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

6.2.1 Rotujärjestön toiminta-ajatus:

Tavoitteena on tukea rodun hyvän terveydentilan, yhteiskuntakelpoisen ja mukautuvan luonteen sekä metsästysominaisuuksien ylläpitämistä ja jatkuvaa kehittämistä. Luola-, seura- ja harrastuskoirarotujen suuri määrä on luonut entistä vaativamman ja kiristyvämmän kilpailutilanteen eri terrieriroitujen välille. Tässä kilpailutilanteessa rodun suosio pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla, mahdollisuuksien mukaan nostamaan vielä korkeammalle.

6.3 Rotujärjestön strategia

Terveyden jalostuksessa rotujärjestön tärkein tehtävä on kerätä ja analysoida luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa kotimaassa. Mahdollisuuksien mukaan hyväksi käytetään myös kansainvälistä tietoa, joskin sitä näyttäisi tieteellisiä julkaisuja lukuun ottamatta olevan kovin niukalti saatavalla. Rotujärjestön pitää myös aktiivisesti tiedottaa tutkimustuloksista kasvatustyön ohjaamiseksi sekä järjestää sekä kasvattajien että muiden rodunharrastajien neuvontaa ja koulutusta. Virallisten ja yhdistyksen järjestämien tutkimusten tulokset julkaistaan vuosikirjassa ja/tai yhdistyksen lehdessä.

Rodun terveydentilaa seurataan terveystutkimuksilla ja luonnekyselyillä ja kasvattajia rohkaistaan teettämään virallisia terveystutkimuksia mahdollisimman laajasti. Tätä kautta virallisten terveystutkimusten määrää saataisiin nostettua ja todellista tietoa rodun terveystilanteesta kerättyä. Yhdistys järjestää joukkoterveystarkastuksia.

Ulkomuodon osalta keskeisintä on ulkomuototuomareiden koulutus sekä kasvattajien valistaminen sekä ja keskustelu rotumääritelmän tulkinnasta. Lisäksi yhdistys järjestää vuosittain erikoisnäyttelyn kesäleirin yhteydessä, jolloin osallistumiskynnys on mahdollisimman alhainen. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään myös näyttelykoulutusta ja epävirallisia Open show -tyyppisiä katselmuksia eri puolilla Suomea. Kettuterriereiden näyttely- ja koetulokset julkaistaan vuosikirjassa. Näyttelyihin osallistumistiheyttä pitäisi saada nostettua. Tätä silmällä pitäen yhdistys järjestää trimmauskursseja eri puolilla Suomea.

Rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen ja tyyppillisen luonteen säilyttämisessä ja kehittämisessä hyödynnetään jo olemassa olevaa koejärjestelmää. Yhdistys järjestää itse kokeita ja harjoituksia (LUT, VERI, MEJÄ jne.) sekä kannustaa jäseniään osallistumaan yhdistyksen omiin ja muiden järjestämiin kokeisiin, harjoituksiin ja luonnetesteihin. Lisäksi yhdistys harjoittaa tiedotustoimintaa sekä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Rotujärjestön ja innokkaiden harrastajien panostus eri lajeihin tulee toivottavasti tuomaan esille rodun mahdollisuudet todellisena monitoimikoirana. Tärkeitä kanavia rodun monipuolisten mahdollisuuksien esille tuomisessa ovat yhdistyksen julkaisema Kettuterrieri-lehti sekä yhdistyksen internetsivut.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Seuraavassa rodun vahvuuksia ja heikkouksia sekä uhkia ja mahdollisuuksia on esitetty SWOT-kaavioina. Kaavioiden sisällössä on huomioitu marraskuussa 2005 järjestetyn SKT ry:n kasvattajapäivän ryhmätöiden vastaukset.

Yksi todellinen uhka rodulle olisi taipumuskokeiden kieltäminen, joka vaikeuttaisi merkittävästi käyttökoirien jalostamista. Seurauksena olisi käyttökoirien eriytyminen muusta kannasta ja jalostusmateriaalin kapeneminen. LUME -koetta ei voida pitää taipumuskokeita korvaavana, sillä siihen osallistuminen on monelle käytännön metsästystä harrastamattomalle erittäin hankalaa tai suorastaan mahdotonta.

SWOT -kaavio seuraavalla sivulla.

SWOT-kaavio, karkeakarvainen kettuterrieri

Vahvuudet Populaatio <ul style="list-style-type: none"> • rotu yleisesti hyvin tunnettu klassikkorotu • riittävän laaja jalostuspohja • tuonteja eri maista ja sukulinjoista Terveys <ul style="list-style-type: none"> • normaalit synnytykset • pitkä ikä • vähän perinnöllisiä sairauksia Ulkomuoto <ul style="list-style-type: none"> • huipputason koirat erittäin korkealaatuisia Luonne ja käyttöominaisuudet <ul style="list-style-type: none"> • pitkä perinne käyttökoirana • sopeutuva ja mukautuva • peräänantamattomuus, sitkeys, itsepäisyys • kyky palautua negatiivisista kokemuksista • ”huumorintajuisuus” • hyvä haku ja haukku (käyttöom.) • paineensietokyky • yhteistyökyky • aktiivisuus • monipuolisuus	Heikkoudet Populaatio <ul style="list-style-type: none"> • eriytyminen -> käyttö/näyttö • populaation koko Terveys <ul style="list-style-type: none"> • ahtaat ja runsaskarvaiset korvakäytävät • talirauhasten liikaeritys • allergiat ja korvatulehdukset • hammaspuutokset ja purentaviat • ”hauenleukapennut” Ulkomuoto <ul style="list-style-type: none"> • keskimääräinen taso ei riittävän hyvä • koko suuri • leveät etuosat • liikkeet • puutteelliset etu- ja takaosan kulmaukset ja niiden erot -> epätasapaino • heikot kuono-osat ja purukalusto • pitkä lanneosa, luisu lantio • suuritöinen rotu + trimmaajien puute Luonne ja käyttöominaisuudet <ul style="list-style-type: none"> • ylivilkkaus, ylikierroksilla käyminen • sosiaalisuuden puute, riitaisuus toisten koirien kanssa • arkuus, paukkuarkuus • aggressiivisuus • dominoivuus (lapset)
--	--

Mahdollisuudet Populaatio <ul style="list-style-type: none"> • rotu on levinnyt laajalle maailman laajuisesti • populaatiosta löytyy myös vähemmän suosittuja sukulinjoja Terveys <ul style="list-style-type: none"> • avoimuus • tiedottaminen Ulkomuoto <ul style="list-style-type: none"> • parantuneet käyttöominaisuudet -> hyvännäköinen ja toimiva • paljon uusia harrastajia Luonne ja käyttöominaisuudet <ul style="list-style-type: none"> • monipuolisuuden hyödyntäminen	Uhat Populaatio <ul style="list-style-type: none"> • suosion väheneminen -> metsästyskoiriksi muita rotuja • näyttelyiden ja metsästyksen ristiriita • muut rodut vievät ostajia • yleinen negatiivinen suhtautuminen metsästyksen ja turkisten käyttöön Terveys <ul style="list-style-type: none"> • salailu • tietämättömyys Ulkomuoto <ul style="list-style-type: none"> • arvosteluskaalaa ei käytetä tarpeeksi tiukasti • tuomareiden erilaiset kauneusihanteet • kasvattajien erilaiset tavoitteet • henkilöristiriidat • kasvattajien mahdollisesti puutteelliset tiedot Luonne ja käyttöominaisuudet <ul style="list-style-type: none"> • käyttöominaisuuksien heikentyminen • hermostuneisuuden lisääntyminen • pehmeys • koirien päätyminen sopimattomille omistajille
--	--

6.5 Varautuminen ongelmiin

Seuraavassa kaaviossa on esitetty varautumista erilaisiin ongelmiin. Sisältö on pääosin SKT ry:n kasvattajapäivän 2005 ryhmätöissä esiin tullut kasvattajien näkemys ongelmista ja niiden ratkaisuista.

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Ei markkinoita	Suuritöinen rotu Vanhat ennakkoluulot	Rodun positiivisten ominaisuuksien esille-tuonti Käyttöominaisuuksien säilyttäminen Trimmauskoulutus	Koulutus Kasvattajien ohjeet Lisätään rodun tunnetta-vuutta	Populaatio pienee edelleen merkittävästi
Epärodun-omaiset piirteet	Väärät jalostusvalinnat, väärin piirteiden ihanointi, tietämättömyys	Rotujärjestön toiminta: JTO ja rotumääritelmän tulkintaohje	Tiedonkeruu ja tiedot-taminen Koulutus	Rotu ei vastaa rotumääritelmää
Koon kasvu		Tiedonkeruu, mittauksia rotujärjestön tilaisuuksis-sa	Liian suurten koirien jalostuskäyttöä vältetään	Rotu ei enää sovi metsästyskäyttöön
Dominoivuus, aggressiivisuus	Väärä koira väärällä omistajalla Väärät jalostusvalinnat	Tiedottaminen	Sopivien pennunostajien valinta Kasvattajan vastuu	Rodun suosion lasku ja siitä seuraava populaation pieneneminen
Sairauksien lisääntyminen	Tietämättömyys Terveysten ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota jalostuksessa	Tiedottaminen Terveystutkimukset Kriteerit jalostuskoirille	Jalostukseen käytettävien koirien tutkiminen Tiedottaminen	Käyttö- ja harrastuskoirana toimiminen vaikeutuu Suosion lasku

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Tiedonjako toteutetaan julkaisemalla vuosittain vuosikirjaa. Lisäksi koe- ja näyttelytulokset julkaistaan yhdistyksen keskustelufoorumilla. Lisäksi Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä saa kattavasti ajantasaista tietoa rodusta. Jalostustoimikunta pyrkii julkaisemaan jalostusaiheisia artikkeleita Kettuterrieri-lehdessä.

Koulutusta järjestetään vuosittaisella kesäleirillä. Lisäksi pyritään järjestämään vuosittain ainakin yksi koulutus- ja keskustelutilaisuus jäsenistölle ja kasvattajille.

Yhdistys järjestää monipuolista koulutusta, näyttelyitä, kokeita, harjoituksia niin rodunomaisiin koemuotoihin kuin myös erilaisiin harrastusmuotoihin, trimmauskursseja sekä jalostus- ja kasvattajapäiviä. Yhdistys tukee erilaista harrastustoimintaa. Kerran vuodessa järjestetään luolakoirien koulutusleiri, eli nk. kettuterrierileiri. Leirillä on mahdollista kokeilla erilaisia ro-

dunomaisia koemuotoja ja osallistua kokeisiin. Lisäksi muita harrastusmahdollisuuksia tuodaan myös aktiivisesti esille koulutusten, harjoitusten ja kilpailujen muodossa.

Terveyskysely toteutetaan jatkuvana terveys- ja luonnekyselynä internetissä. Ulkomuototuomarikoulutusta varten laadittu rotumääritelmän tulkintaohje muokataan myös kasvattajien ja muun jäsenistön käyttöön.

7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Tavoiteohjelman käytännön toimenpiteiden (koulutukset yms.) toteutumista seurataan vuosittain yhdistyksen, ja erityisesti jalostustoimikunnan toimintakertomuksissa.

Rodun terveystilannetta kartoitetaan terveyskyselyllä ja populaation rakenteen kehittymistä arvioidaan Kennelliiton jalostustietokannasta saatavien tilastojen avulla.

JTO:n voimassaolon päättyessä yhdistys arvioi sen toteutumista ja tekee tarvittavat muutokset sekä jatkosuunnitelmat jalostustavoitteiden saavuttamiseksi ottaen huomioon rodun sen hetki-
sen tilanteen.

8 Lähteet

Krohne, Sheryl. Inherited Cataracts in Dogs, Part B. ACVO Genetics Committee / CERF. <http://www.vmdb.org/cerf.html>

Robinson, R. **1990**. Genetics for dog breeders. Pergamon Press, Oxford, UK.

Willis, M.B. **1989**. Genetics of the Dog. Witherby, Lontoo, UK.

Inherited diseases in dogs -Database in Cambridge University, Cambridge, UK. <http://server.vet.cam.ac.uk:591/index.html>

Alice Crook, A.; Hill, B.; Dawson, S. (project authors). Canine Inherited Disorders Database-Database of Sir James Dunn Animal Welfare Centre at the Atlantic Veterinary College, University of Prince Edward Island, and the Canadian Veterinary Medical Association. <http://www.upei.ca/%7Ecidd/intro.htm>

Online Mendelian Inheritance in Animals (OMIA) –Database compiled by F.W. Nicholas, Reprogen, Faculty of Veterinary Science, University of Sydney, Australia. <http://www.angis.org.au/Databases/BIRX/omia/>

9 Liitteet

Liite 1: Karkeakarvaisen kettuterrierin rotumääritelmä